

Nr 23.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om skattebefrielse eller skattelindring för ideella föreningar.

(2:a avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 319 av herr *Näsgård m. fl.* och II: 370 av herr *Svensson i Stenkyrka m. fl.* har hemställts, »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning och förslag i syfte att medge befrielse från skattskyldighet för ideella föreningar eller alternativt att fastställa sådana avdragsregler att lindring i dessa föreningars beskattning kan åstadkommas».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen II: 370.

Enligt 53 § 1 mom. e) kommunalskattelagen äro stiftelser, som hava till huvudsakligt ändamål att, utan begränsning till viss familj, vissa familjer eller bestämda personer, främja vård och uppfostran av barn eller lämna understöd för beredande av undervisning eller utbildning eller utöva hjälpverksamhet bland behövande eller främja vetenskaplig forskning, ävensom sådana föreningar, vilka, utan att i sin verksamhet tillgodose medlemmar-
nas ekonomiska intressen, huvudsakligen verka för ändamål av nu angivna art, skattskyldiga för inkomst av fastighet och av rörelse men befriade från skattskyldighet för annan inkomst.

I 7 § f) förordningen om statlig inkomstskatt finnes en föreskrift av motsvarande innehåll som i 53 § 1 mom. e) kommunalskattelagen, dock att befrielsen från skattskyldighet här gäller sådan inkomst, som ej härflutit av rörelse.

Enligt 6 § 1 mom. b) förordningen om statlig förmögenhetsskatt föreligger skattskyldighet för förmögenhet för, bland andra, föreningar och samfund, vilkas medlemmar icke på grund av medlemskapet äga del i föreningens eller samfundets förmögenhet, ävensom andra stiftelser än familjestiftelser, samtliga dock endast om och i den mån de äro skyldiga erlagga skatt för inkomst.

Ovannämnda bestämmelser angående befrielse från skattskyldighet tillkommo i sina huvuddrag i samband med år 1942 genomförd omreglering av skattefriheten för stiftelser och ideella föreningar m. fl. juridiska personer. Dessa författningsändringar inneburo i jämförelse med förut gällande be-

stämmelser i huvudsak en tydligare avfattning och en klarare gränsdragning mellan skattefria och skattskyldiga rättssubjekt. Beträffande ideella föreningar inneburo 1942 års författningsändringar, att i författningstexten intogs en uttrycklig bestämmelse om att ideella föreningar skulle, i den mån de främjade samma ändamål som de från skattskyldighet frikallade stiftelserna, erhålla skattefrihet i likhet med dessa. Eftersom begreppet ideell förening icke förekommer i lagstiftningen — med undantag dock för 1929 års lag om tillsyn över stiftelser, i vilken lag talas om stiftelse anförtrodd åt ideell förening eller annat samfund — har benämningen ideell förening icke ansetts böra användas i författningstexten. I stället har såsom förutsättning för att en förening med sådant ändamål, som ovan nämnts, skall komma i åtnjutande av skattefrihet föreskrivits, att föreningen icke i sin verksamhet på något sätt tillgodoser medlemmarnas ekonomiska intressen.

I punkt 13 av anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen finnes en särskild bestämmelse rörande idrottssammanslutningarnas beskattning. Där stadgas att ideell organisation, som har till huvudsaklig uppgift att främja icke professionell idrott eller gymnastik, må från bruttointäkt av rörelse, som består i anordnande av idrottstävlingar, försäljning av idrottsmärken eller annan därmed jämförlig förvärvsverksamhet, njuta avdrag för alla omkostnader under beskattningsåret för intäktens förvärvande och bibehållande, även om omkostnaderna allenast medelbart eller delvis haft avseende å intäktens förvärvande eller bibehållande. Med omkostnader av sist angiven art avses enligt nämnda anvisningspunkt bl. a. omkostnader för idrottsmateriel, instruktions- och träningsverksamhet, propaganda- och upplysningsverksamhet samt administration. Att dylika omkostnader tillika främjat organisationens ideella syften inverkar icke på deras egenskap av avdragsgilla omkostnader i förvärvskällan. Avdrag må dock icke åtnjutas för omkostnad, som bestritts av sådant bidrag av staten, kommun eller lands-ting eller sådan inkomst av lotteriverksamhet, som icke räknats till skattepliktig inkomst.

I förarbetena till bestämmelserna angående idrottssammanslutningarnas beskattning, vilka infördes år 1948, framhölls, att den ifrågasatta avdragsrätten för omkostnader icke innebure annat än en schablonregel för beräkning av de avdragsgilla omkostnaderna, föranledd av de särskilda förhållanden som rådde beträffande nämnda sammanslutningars inkomstförvärv. I sitt betänkande nr 34 i anledning av propositionen nr 164 med förslag i ämnet anslöt sig 1948 års bevillningsutskott till detta uttalande och anförde därvid bl. a., att den mest vägande invändningen mot det i propositionen framlagda förslaget syntes utskottet vara, att det måhända kunde finnas andra sammanslutningar, där en likartad behandling i beskattningshänseende skulle kunna anses motiverad. Då emellertid, såvitt då kunde bedömas, sådana förhållanden, som föreläge beträffande idrottssammanslutningarna, icke syntes vara för handen i fråga om andra ideella föreningar, borde enligt utskottets mening den tveksamhet, som skulle kunna hysas på denna punkt, icke utgöra hinder för förslagets genomförande.

Jämlikt 53 § 1 mom. f) kommunalskattelagen äro andra föreningar än de under punkt e) samma paragraf nämnda skattskyldiga till kommunal inkomstskatt för all inkomst, som här i riket eller å utländsk ort förvärvats. Vad angår den statliga inkomstbeskattningen finnes en motsvarande bestämmelse i 6 § 1 mom. b) förordningen om statlig inkomstskatt. Den statliga inkomstskatten utgör enligt 10 § 2 mom. d) sistnämnda förordning för föreningar, varom nu är fråga, 15 procent av den beskattningsbara inkomsten. Skattskyldigheten för förmögenhet avser enligt 6 § 1 mom. b) förordningen om statlig förmögenhetsskatt all den förmögenhet, föreningarna vid beskattningsårets utgång ägt vare sig här i riket eller å utländsk ort. Den statliga förmögenhetsskatten utgör enligt 11 § 2 mom. förordningen om statlig förmögenhetsskatt för sådana föreningar 1½ promille av den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 5 000 kronor.

I de ifrågavarande *motionerna* har framhållits bl. a., att även om, på sätt 1948 års bevillningsutskott uttalat, idrottsföreningarnas verksamhet vore särpräglad och icke likartad med förhållandena inom andra ideella sammanlutningar, starka skäl dock föreläge för att jämväl dessa senare organisationer medgäves avdragsrätt enligt i huvudsak samma grunder som gällde för idrottsföreningarna. De ideella föreningarna kunde icke i likhet med idrottsföreningarna erhålla avdrag för sådana omkostnader, som endast medelbart eller delvis haft avseende på intäktens förvärvande eller bibehållande. De ideella föreningarna finge därigenom en oförmånlig ställning i beskattningshänseende. Då dessa föreningar i regel — och detta torde särskilt gälla ungdomsorganisationer — icke förfogade över nämnvärda ekonomiska resurser, kunde beskattningen innebära avsevärda nackdelar icke endast för dessa organisationers ekonomi utan också för deras verksamhet över huvud taget. Föreningarna arbetade för rent ideella syften utan tanke på att skaffa sig ekonomisk vinning av sin verksamhet. De vore emellertid nödsakade att skaffa sig inkomster för att finansiera sin verksamhet, för att kunna erhålla egna lokaler eller materiel för verksamheten m. m. Vissa ungdomsorganisationer erhöle genom klubbverksamhet eller annan verksamhet i praktiskt studiesyfte inkomster, vanligtvis av blygsam storlek, men de finge ändå skatta för dessa inkomster, vilket medförde avsevärt avbräck i föreningarnas verksamhet. Det måste också anses vara i hög grad inkonsekvent, att staten lämnade bidrag till många ideella föreningars verksamhet men genom en hård beskattning försvårade deras möjligheter att skaffa sig inkomster för att finansiera verksamheten. Skäl kunde således anföras för den uppfattningen, att de ideella föreningarna borde befrias från skyldighet att erlägga skatt eller att sådana avdragsregler borde fastställas att beskattningen av de ideella föreningarna kunde väsentligt lindras.

Utskottet. I de ifrågavarande motionerna har yrkats, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning i syfte att befrielse från skattskyldighet medges ideella föreningar eller alternativt att sådana avdragsregler fastställas, varigenom lindring i dessa föreningars beskattning

kan åstadkommas. Till stöd för det sistnämnda yrkandet ha motionärerna åberopat de år 1948 införda bestämmelserna rörande beräkningen av idrottsföreningarnas avdragsgilla omkostnader.

Utskottet får i anledning härav erinra om att, såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen, vissa ideella föreningar och stiftelser enligt nu gällande lagstiftning intaga en förmånsställning i beskattningshänseende, i det att de åtnjuta skattefrihet vid kommunalbeskattningen för annan inkomst än av fastighet och av rörelse samt vid statsbeskattningen för annan inkomst än av rörelse. Yrkanden om utvidgning av den sålunda stadgade skattefriheten att avse jämväl andra ideella föreningar och stiftelser ha under de senare åren vid upprepade tillfällen motionsvis framställts i riksdagen, men dessa yrkanden ha — om här bortses från de år 1946 beslutade författningsändringarna rörande Nobelstiftelsen — av riksdagen på hemställan av bevillningsutskottet lämnats utan bifall. De nu väckta motionerna kunna enligt utskottets mening icke föranleda annat ställningstagande till frågan. Utskottet vill jämväl påpeka, att skattefriheten — även om motionärernas yrkande i förevarande del skulle anses böra tillmötesgås — icke bleve fullständig, i det att skattskyldighet fortfarande komme att föreligga för exempelvis inkomst av rörelse, om sådan bedrives.

De år 1948 införda bestämmelserna angående beräkningen av idrottsföreningarnas avdragsgilla omkostnader ha föranletts av dessa sammanslutningars särpräglade inkomst- och utgiftsförhållanden. Dessa bestämmelser kunna fördenskull icke anses giva stöd för en motsvarande reglering av avdragsrätten för omkostnader beträffande ideella föreningar i allmänhet. På grund härav och då vad i övrigt i motionerna anförts icke kan anses utgöra tillräcklig anledning för införande av ändrade avdragsregler vid de ideella föreningarnas beskattning, avstyrker utskottet de föreliggande motionerna.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att de likalydande motionerna I: 319 av herr Näsgård m. fl. och II: 370 av herr Svensson i Stenkyrka m. fl. om skattebefrielse eller skattelindring för ideella föreningar icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 9 mars 1950.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Ekman, Velander, Heüman, Franzon, Niklasson, Ramberg, Aaby-Ericsson och Petrén; samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Björklund, Sandberg, Jonsson i Skedsbygd, Orgård, Kristensson i Osby, Sundström, Hagberg i Malmö, Nilsson i Kristinehamn och Sjölin.